

Handläggare:
Anders Müller tel 08-508 33 883

Till
Utbildningsnämnden 2009-02-12

Kameraövervakningen i Tensta gymnasium – Yttrande över datainspektionens yttrande

(Yttrande till Länsrätten i Stockholms län, rotel 661, mål nr 21744-08)

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar följande:

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till länsrätten i Stockholms län som yttrande över Datainspektionens yttrande i målet om Utbildningsnämndens överklagande av Datainspektionens beslut 2008-10-01 Dnr 742-2008 avseende Tensta gymnasium.
2. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Thomas Persson
Direktör

Marie-Louise Hammer
Avdelningschef

Sammanfattning

Datainspektionen konstaterade i sitt beslut 2008-10-01 att den behandling av personuppgifter som utförs av utbildningsnämnden genom kameraövervakning inom Tensta gymnasium är kränkande i den mening som avses i 5 a § andra stycket personuppgiftslagen (PuL).

Datainspektionen beslutade förelägga utbildningsnämnden att upphöra med den behandling av personuppgifter som sker genom kameraövervakning inomhus i Tensta gymnasium efter kl 07.00 och före kl 18.00 ordinarie skoldagar med undantag för den behandling som utförs genom kameraövervakning av de utrymmen som är särskilt avsedda för datorförvaring.

Utbildningsnämnden har till Länsrätten i Stockholms län överklagat Datainspektionens beslut.

Datainspektionen har till länsrätten yttrat sig över överklagandet.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden utnyttjar rätten att yttra sig över innehållet och till länsrätten i Stockholms län inlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom gymnasieavdelningen i samråd med Tensta gymnasium och stadsledningskontorets juridiska avdelning.

Bakgrund

Datainspektionen konstaterade i sitt beslut 2008-10-01 att den behandling av personuppgifter som utförs av utbildningsnämnden genom kameraövervakning inom Tensta gymnasium är kränkande i den mening som avses i 5 a § andra stycket personuppgiftslagen (PuL).

Datainspektionen beslutade förelägga utbildningsnämnden att upphöra med den behandling av personuppgifter som sker genom kameraövervakning inomhus i Tensta gymnasium efter kl 07.00 och före kl 18.00 ordinarie skoldagar med undantag för den behandling som utförs genom kameraövervakning av de utrymmen som är särskilt avsedda för datorförvaring.

Utbildningsnämnden har till Länsrätten i Stockholms län överklagat Datainspektionens beslut, mål nr 21744-08, rotel 661.

Datainspektionen har till länsrätten yttrat sig över överklagandet.

Datainspektionens yttrande

Datainspektionen har inget att erinra mot att Länsrätten ändrar beslutet på ett sådant sätt att föreläggandet att upphöra med kameraövervakningen ändras till att avse tiden mellan kl 08.30 och 17.00 måndag till fredag ordinarie skoldagar. (i beslutet stod 07.00 – 18.00). I övrigt vidhåller Datainspektionen sitt beslut.

Datainspektionen anser inte att Utbildningsnämnden i Stockholms stad har klargjort att det finns så allvarliga problem under skoltid på de platser i Tensta gymnasium som kameraövervakas, att det motiverar användandet av 60 övervakningskameror.

Utbildningsnämnden har, enligt Datainspektionen, inte heller vidtagit åtgärder för att minska graden av integritetsintrång. Datainspektionens bedömning är därför att den personuppgiftsbehandling som sker genom kameraövervakning under skoltid i Tensta

gymnasium utgör en sådan kränkning som avses i 5 a § andra stycket i personuppgiftslagen (PuL).

Data-inspektionen hänvisar i första hand till de skäl som angetts i beslutet, men har också tillägg med anledning av vad Utbildningsnämnden anför i sitt överklagande. Man har placerat tilläggen under ett antal rubriker.

Proportionalitetsbedömningen.

Datainspektionen anser att Utbildningsnämnden inte klargjort att det finns sådana problem i Tensta gymnasium som skulle göra kameraövervakning proportionerlig i förhållande till det integritetsintrång det innebär för eleverna att bli övervakade i dessa utrymmen. Datainspektionen hävdar att bedömning skall göras för varje enskilt utrymme som kameraövervakas. En sådan probleminventering bör, enligt Datainspektionen, utmynna i en detaljerad information rörande:

- Vilka de konkreta problemen är
- Var i skolan problemen uppstår
- När (tid på dygnet) respektive problem uppstår, samt
- I vilken omfattning respektive problem uppstår

Obehöriga personer i skolan

Inte heller här anser Datainspektionen att Utbildningsnämnden har klargjort att det är så stora problem att det motiverar den omfattande övervakningen skolans elever. Man pekar på att övervakning av entréer och andra, mindre integritetsingripande, sätt att verka för att obehöriga inte ska ta sig in i skolan är att föredra.

Alternativa åtgärder

Utbildningsnämnden har, enligt Datainspektionen, i sin skrivelse begränsat sig till att utvärdera om det finns andra sätt att bevaka. Man vill därför förtydliga att det inte primärt handlar om andra bevakningsåtgärder, utan snarare överväga andra, mindre integritetsingripande, sätt att komma tillrätta med problemen.

Tiden och omfattningen av kameraövervakningen

Datainspektionen anser att kameraövervakningen på Tensta gymnasium täcker för stora ytor. T ex övervakas hela korridorer, uppehållsrum och trapphallar när det är inbrott i elevskåpen som är det som kameraövervakningen primärt skall skydda emot.

Vad gäller tiden för övervakning är Datainspektionens utgångspunkt att de platser som övervakas är sådana utrymmen där eleverna är hänvisade vistas och umgås på under en stor del av den tid eleverna inte deltar i undervisning.

Förvaltningens synpunkter på Datainspektionens yttrande

Förvaltningen anser att den intresseavvägning och proportionalitetsbedömning som datainspektionen gjort inte har tillräckligt beaktat de positiva effekter som kameraövervakningen medför. Det yttrande Datainspektionen inkommit med tillför inget nytt i sak. Förvaltningen vidhåller att kameraövervakningen i Tensta gymnasium är proportionerlig i förhållande till ändamålen. Förvaltningen har följande kommentarer till Datainspektionens yttrande:

Proportionalitetsbedömningen.

Övervakningen har till huvudsyfte att öka tryggheten för elever och personal och avskräcka presumtiva gärningsmän från att begå brottslig handling. Tensta gymnasium ligger i ett område där våldsbrott och skadegörelse sker, vilket gjort att problemen också trängt innanför skolans väggar. Elever och personal på skolan har jobbat på olika sätt för att få till stånd en god arbetsmiljö. Beslutet att installera kameraövervakning har varit ett viktigt inslag i arbetet. Elever och personal har varit överens om att kameraövervakningen inomhus i Tensta gymnasium under dagtid är en åtgärd som är proportionerlig i förhållande till ändamålen med övervakningen.

Brott har förekommit i första hand under dagtid, t ex inbrott i elevskåp där värdesaker förvaras under skoltid. Kameraövervakningen har i hög grad bidragit till en bättre arbetsmiljö på skolan och brotten har minskat radikalt. De få brott som skett sedan kamerorna installerats har snabbt klarats upp, vilket medfört att elever och personal känner sig trygga på skolan.

Det är inte fråga om någon kontinuerlig övervakning av elever eftersom det inte sker någon avläsning av bildmaterial i vare sig realtid eller senare. Endast om något inträffat, som motiverar att bildmaterialet avläses, sker kontroll av materialet. Kontroll får endast ske inom den tid bildmaterialet sparats, d v s inom en vecka. Endast rektor beslutar om granskning av inspelat material. Rektor eller den rektor delegerar till får då titta på materialet. Enligt skolans policy får rektor endast delegera detta uppdrag till skolans IT-tekniker, vaktmästare, ordinarie kamratstödjure eller polisen.

Kameraövervakningen används således inte för att ”registrera hur eleverna beter sig i de aktuella utrymmena”. Det kan därför inte vara ”ett avsevärt intrång i elevernas personliga integritet”. Det är enligt förvaltningens mening inte övervakning av elever det handlar om utan att verifiera brottsliga handlingar när någon sådan har inträffat.

Obehöriga personer i skolan

Skolan har 18 låsta nödutgångar. Det är mycket dyrt att med personal och/eller avancerade inpasseringssystem hindra obehöriga personer från att ta sig in på skolan.

Det har t ex förekommit intrång via nödutgångarna genom att elever på skolan, under skoltid, öppnat för att släppa in kamrater som inte är elever på skolan. Dessa har snabbt brutit upp elevskåp i närheten, länsat dessa och sedan försvunnit ut genom samma dörr. För att bevaka dessa ingångar har skolan satt upp 23 kameror vilket gjort att intrången blivit färre och att de få som skett har kunnat klaras upp. När nyheten om Datainspektionens föreläggande läckt ut via media ökade intrången på skolan.

Alternativa åtgärder

Utbildningsnämnden har i sitt överklagande pekat på en rad andra åtgärder, förutom kameraövervakning, som vidtagits på Tensta gymnasium. Som exempel kan nämnas att kamratstödjare finns anställda, lärarlagen arbetar aktivt tillsammans med eleverna att genomföra skolans värdegrund och ett nära samarbete med andra instanser i samhället förekommer, t ex med polis och socialtjänst. Ett Community Center har startats för att ge eleverna en meningsfull fritid. Trots detta skriver Datainspektionen "...att inga alternativa åtgärder vidtagits eller övervägts,..." (sid 2 i yttrandet). Skolan arbetar således intensivt med sina egna elever men intrång utifrån hindras inte genom dessa åtgärder.

Tiden och omfattningen av övervakningen

Utbildningsnämnden har i sitt överklagande motiverat varje kameras placering och ändamål. Förvaltningen håller dock med om att en av kamerorna i elevcafeterian (den som inte är riktad mot försäljningsdisken) och de två i elevuppehållsrummet kan tas ur drift utan att den positiva effekten av kameraövervakning äventyras. Skolan accepterar att dessa kameror tas bort.

Enligt Datainspektionen "ska bedömning göras för varje enskilt utrymme" och endast utrymmen där det "förekommit t ex omfattande skadegörelse, våldsbrott eller stölder under skoltid kan det medföra att en kameraövervakning av just det utrymmet är proportionerlig i förhållande till det integritetsintrång det innebär för eleverna att bli övervakade." Att begränsa de ytor som kameraövervakas på detta sätt är inte möjligt på en skola. På Tensta gymnasium hade man, innan kameraövervakningen installerades, betydande problem med stölder, vandalisering och intrång. Man började då med att sätta upp ett mindre antal kameror på utsatta ställen. Problemen flyttade sig då till andra delar av skolan. Nya kameror installerades då stegvis och processen pågick fram till dagens antal kameror. Nu anser sig skolan ha en övervakning som fungerar på ett sätt som främjar en god arbetsmiljö. Skolan måste alltså ses som en helhet. Har en skola problem med skadegörelse och stölder ur elevskåp så räcker det inte med en övervakning på de platser där brotten skett.

Förvaltningen noterar att Datainspektionen har ändrat sin formulering vad avser den tid eleverna vistas i kameraövervakade områden. I beslutet stod ”..det här är en fråga om utrymmen där elever vistas och umgås en stor del av den tid de tillbringar i skolan.”. I yttrandet har detta ändrats till det korrektere ”..de platser i Tensta gymnasium som kameraövervakas är sådana utrymmen där eleverna är hänvisade att vistas och umgås på under en stor del av den tid eleverna inte deltar i undervisning.” Detta är i normalfallet c:a 10 % av den tid eleverna vistas i skolan.

Eftersom tre kameror tas bort utökas den yta som inte övervakas och eleverna är alltså i mindre omfattning hänvisade till områden som kameraövervakas.

Förvaltningens sammanfattande synpunkter

Förvaltningen anser inte att Datainspektionen i sitt yttrande tillfört några nya fakta. Förvaltningen hänvisar till vad som skrivits i överklagandet och vidhåller uppfattningen att den intresseavvägning och proportionalitetsbedömning som datainspektionen gjort har inte tillräckligt beaktat de positiva effekter som kameraövervakningen medför. Förvaltningen anser att kameraövervakningen i Tensta gymnasium är proportionerlig i förhållande till ändamålen.

Bilagor:

Datainspektionens beslut Dnr 742-2008

Policy för kameraövervakning i Tensta gymnasium

Skrivelse med överklagande

Datainspektionens yttrande